

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ลีลาสื่อสารผ่านการแสดง

เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ - ๒

ครูผู้สอน ครูโชติกา สมพงษ์

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ชุดฉายพราหมณ์ - รำเต็ม โดย ครูจูน อาจารย์ขวัญใจ คงถาวร

เผยแพร่โดย : LadyMoonLight Jet

เผยแพร่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=VVKVn-al5ow>

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การแสดงเบิกโรง ชุดเมขลา – รามสูร

เผยแพร่โดย : Refuse kamikaze

เผยแพร่วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=NvjUFM๒๓ptA>

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ร้านवलออกอาหนู

เผยแพร่โดย : Natt Sweetty

เผยแพร่วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๕

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=grGQ๑wBGol๘>

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

รจนาเสียงพวงมาลัย กรมศิลปากร

เผยแพร่โดย : ThepNimitra

เผยแพร่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=TvheuXuThtM>

นักเรียนได้รับชมการแสดงทั้ง ๔ ชุดการแสดงนี้แล้ว
นักเรียนคิดว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมาย วิเคราะห์ รูปแบบนาฏศิลป์ไทย
๒. เขียนอธิบายรูปแบบนาฏศิลป์ไทยใช้ความคิดในการ
พัฒนารูปแบบการแสดง

ทบทวน

องค์ประกอบของนาฏศิลป์

ฟ้อนรำ

จังหวะที่ใช้แสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

คำร้องหรือเนื้อร้อง

การแต่งกาย แต่งหน้า

อุปกรณ์การแสดง

เปิดภาพท้ายรำ

เปิดภาพทายรำ

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

นักเรียนคิดว่าการแสดงที่นักเรียนดู
เป็นการแสดงรูปแบบใด
ทำไมถึงคิดว่าเป็นรูปแบบนี้

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

การรำ

การแสดง
ละคร

<https://images.app.goo.gl/wwwJVxZd7FmRuwxmL๘>

ระบำ

การแสดง
เป็นชุดเป็น
ตอน

<https://images.app.goo.gl/x๓๓๘kqKNgAdj๑SdZ๙>

การรำ

คือ การแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า ดนตรี ไม่มีการแสดงเป็นเรื่องราว รำบางชุดเป็นการชมความงาม บางชุดตัดตอนมาจากวรรณคดีหรือบางที่ก็ไม่จำเป็นต้องมีเนื้อเพลง เช่น การรำหน้าพาทย์เป็นต้น รำจะแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

การรำเดี่ยว

- มุ่งเน้นความสวยงามของการเคลื่อนไหวร่างกาย
- เป็นการแสดงฝีมือของผู้แสดงที่มีความสามารถในการรำรำ
- รำรำได้ถูกต้องตรงตามแบบแผน

ที่มาภาพ <https://fr.pinterest.com/pin/๗๕๓๔๓๘๒๑๒๖๔๓๘๘๒๙๑๕/>

การรำคู่

การแสดงชุดนี้ไม่จำเป็นจะต้องพร้อมเพียงกัน
แต่อาจมีท่าที่เหมือนกันก็ได้ เพราะการรำคู่นี้
เป็นการใช้ลีลาที่แตกต่างกันระหว่างผู้แสดงสองคน
เช่น ตัวพระกับตัวนาง หรือบทบาทของตัวแสดงนั้น

รำคู่ฉายกิ่งไม้เงินทอง

ที่มาภาพ https://yalapt.blogspot.com/๒๐๑๔/๐๗/blog-post_๒๘.html

รำละคร

การรำที่ใช้ในการแสดงละครใช้การรำรำ
เป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินเรื่อง
โดยมีทั้งบทขับร้อง ดนตรี และท่ารำ
ที่สอดคล้องกัน ตัวละครจะแต่งกาย
ตามบทบาทในเรื่อง และสื่อสารอารมณ์
ผ่านทางท่ารำและลีลาการแสดง

ที่มาภาพ <https://wayground.com/admin/quiz/๖๒๘๙๐๔๖๒๕๔๖๐๔๖๐๐๑๑๒๒๕๒๕๒/๑-ep๑>

ระบำ

- เป็นการแสดงตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งที่มีเนื้อร้องและไม่มีเนื้อร้อง
- เน้นความพร้อมเพรียง ความสมดุลในการแสดง
- เรียกว่า “ระบำ” ซึ่งรวมไปถึง “เซิ้งและฟ้อน” เพราะมีรูปแบบการแสดงที่เหมือนกัน แต่แสดงออกถึงความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่น
- ระบำ จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

ระบำมาตรฐาน

- การแสดงที่มีลักษณะการแต่งกายยืนเครื่องพระ - นาง
- ทำรำเพลงร้องและดนตรีได้กำหนดไว้เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะตัวตามแบบของนาฏศิลป์ไทย ไม่ควรแก้ไขดัดแปลงไปจากเดิม เช่น ระบำสี่บท ระบำย่องหงิด ระบำดาวดึงส์ ระบำกฤดาภินิหาร ระบำพรหมมาستر และระบำเทพบันเทิง เป็นต้น

ระบำเบ็ดเตล็ด

- การแสดงที่ประดิษฐ์คิดค้นหรือปรับปรุงขึ้นใหม่ตามความประสงค์ตามเหตุการณ์ ตามสมัยนิยม ตามเนื้อเรื่องที่คุณประพันธ์ต้องการหรือเป็นระบำที่ใช้ประกอบการแสดงละคร
- การแต่งกายจะแต่งตามรูปแบบลักษณะของการแสดงนั้น ๆ เช่น ระบำนพรัตน์ ระบำชุมนุมเผ่าไทย ระบำไกรลาสสำเร็จ ระบำฉิ่ง ระบำโบราณคดี รำโคม เป็นต้น

การแสดงละคร

- การแสดงที่ดำเนินเรื่องราว
- ใช้ตัวละครในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้การร้อง การแสดงออกของลีลาท่าร่ำ และบทเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง
- แบ่งวิวัฒนาการตามยุคสมัย ได้แก่
 - ละครร่ำแบบดั้งเดิม
 - ละครร่ำแบบปรับปรุง
 - ละครที่พัฒนาขึ้นใหม่

การแสดงเป็นชุดเป็นตอน

- การแสดงที่สอดแทรกอยู่ในการแสดงละครและตัดตอนนำมาแสดงเป็นชุดเป็นตอนสั้น ๆ
- เป็นการร่ายรำอวดฝีมือของผู้แสดง อาจเป็นการแสดงประเภทรำเดี่ยว รำคู่ หรือระบำ ขึ้นอยู่กับลักษณะการรำ

ที่มาภาพ http://intimeticket.blogspot.com/๒๐๑๖/๐๖/blog-post_๗.html

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ผู้ชนะสิบทิศ ตอน มังตรา-บุเรงนองตรวจพล โดย อ. ชีระเดช กลิ่นจันทร์

อ. ฉันทวัฒน์ ชูแหวน สนุกสนานชวนชม

เผยแพร่โดย : Siammelody

เผยแพร่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=ZRaOCKnV4mg>

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การแสดงโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดพระรามตามกวาง

เผยแพร่โดย : Refuse kamikaze

เผยแพร่วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๙

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=qZ๓X๙nplud๘>

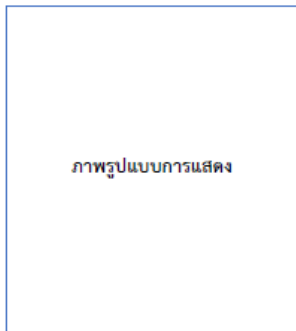
กิจกรรม

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

๑. ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดเรื่อง รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๒. เลือกรูปภาพรูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑ รูปแบบ ร่วมกันใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดงตามภาพรูปแบบการแสดงที่เลือก

รูปแบบการแสดง.....

ภาพรูปแบบการแสดง

การพัฒนารูปแบบการแสดง/ชื่อชุดการแสดง.....

ประเด็นพัฒนา

๑) สื่อท้าวว่า.....

๒) จังหวะ/ทำนอง.....

๓) ตบตรี.....

๔) เนื้อร้อง.....

๕) การแต่งกาย/แต่งหน้า.....

๖) อุปกรณ์การแสดง.....

ใบงานที่ ๑๐

เรื่อง รูปแบบนาฏศิลป์ไทย ๑

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th)

สรุป

รูปแบบ
การแสดง
นาฏศิลป์ไทย

การรำ

ระบำ

การแสดง
เป็นเรื่องราว

การแสดง
เป็นชุดเป็นตอน

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์และแนว ทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์ และการละคร

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง บทบาทนาฏศิลป์ และแนวทางการสืบสาน อนุรักษ์นาฏศิลป์ และการละคร

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

